

به نام او که صاحب دانی است

تیه کننده: وگناه سواد آماری

روز ملی آمار و برنامه ریزی، روز جهانی آمار و در نهایت سال گذشته که سال جهانی آمار نامگذاری گردید. به راستی اهمیت علم آمار از کجا نشأت می گیرد و آیا نیاز یک جامعه به این علم تا این حد پر اهمیت است؟ برای یافتن پاسخ به تیترو روزنامه همشهری مورخ ۰۹/۱۱/۱۳۹۲ در رابطه با بزرگترین طرح اقتصادی کشور توجه فرمایید.

یارانه دوباره به چاله آمار رسید

اقتصاد < یارانه - گروه اقتصادی:

روش خوداظهاری شهروندان تازه ترین تدبیر مشترک دولت و مجلس برای شناسایی افرادی است که می توان آنها را از فهرست ۷۵ میلیون نفری یارانه نقدی حذف کرد اما غیر از روش خودانصرافی که معلوم نیست چقدر با استقبال مواجه شود نه دولت می گوید چگونه می خواهد پردرآمدها را شناسایی و یارانه نقدی آنها را حذف کند و نه مجلس می داند چگونه می شود از تعداد دست کم ۷۵ میلیون یارانه بگیر کم کرد؟

معمای اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه ها در حالی پیچیده تر می شود که دولت و مجلس بر سر میزان درآمد ناشی از آزادسازی میزان قیمت حامل های انرژی به توافق نسبی رسیده اند، اما خبرها و وعده ها حکایت از نبود اطلاعات دقیق اقتصادی خانوار به عنوان پاشنه آشیل فاز دوم هدفمندی یارانه ها دارد.

تدبیر خوداظهاری وضعیت درآمدی شهروندان در حالی به عنوان جدی ترین روش مطرح شده که به گفته برخی نمایندگان مجلس، دولت می تواند و براساس قانون حق دارد اطلاعات اقتصادی خانوارها را راستی آزمایی کند و ثروتمندان و افراد دارای تمکن مالی بالا را از فهرست یارانه بگیران نقدی حذف کند. احمد توکلی نماینده تهران و عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس در گفت و گو با همشهری از نبود اراده سیاسی جهت شناسایی وضعیت درآمدی شهروندان خبر می دهد و می گوید:

تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد که می‌توان اقدام به شناسایی افراد دارای درآمد بالا کرد. به گفته او استفاده از روش خوداظهاری گام نخست برای حذف یارانه نقدی افراد دارای درآمد بالاست. وی خاطر نشان می‌سازد: افراد می‌توانند وضعیت درآمدی خود را اعلام کنند و به دولت اجازه دهند در صورت اثبات غیرواقعی بودن اطلاعات ارائه شده، متخلفان را تا ۳ برابر هم جریمه کند و این اقدام باعث خواهد شد تا افراد ثروتمند که تمایلی برای نظارت بر اموال خود نداشته باشند، برای دریافت یارانه نقدی ثبت نام نکنند.

توکل با اشاره به برخی سازوکارهای شناسایی وضعیت درآمدی شهروندان ثروتمند از جمله اطلاعات مالیاتی افراد، کارت‌های بازرگانی، پزشکان، وکلا، حقوق‌بگیران با سطح درآمد بالا و دارندگان خودروهای گران‌قیمت می‌افزاید: در صورت وجود اراده سیاسی برای اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها، دولت می‌تواند از روش همپوشانی اطلاعات اقتصادی شهروندان، اقدام به راستی‌آزمایی کند.

جعفر قادری عضو کمیسیون تلفیق بودجه مجلس هم در گفت‌وگو با همشهری، می‌گوید: استفاده از روش خوداظهاری بر مبنای روش اظهار مالیاتی افراد خواهد بود و دولت می‌تواند در صورت اظهار اطلاعات غلط شهروندانی که اطلاعات نادرست داده‌اند را از فهرست یارانه بگیران حذف و حتی آنها را جریمه کند. او می‌افزاید: راستی‌آزمایی اطلاعات اقتصادی افراد در اختیار دولت است و روش خوداظهاری در واقع به دولت اجازه می‌دهد در خصوص تشخیص وضعیت درآمدی شهروندان اقدام به راستی‌آزمایی کند و این روشی است که در نظام مالیاتی هم مبنای اخذ مالیات قرار می‌گیرد.

جمشید پژویان رئیس سابق شورای رقابت هم معتقد است که هیچ جامعه آماری کاملی برای شناسایی اقشار پردرآمد و حتی کم درآمد وجود ندارد. این کارشناس اقتصادی به همشهری گفت: نظام مالیات بر مجموع درآمد، تنها شیوه‌ای است که می‌توان براساس آن اقشار پردرآمد و کم‌درآمد را شناسایی کرد اما این سیستم هنوز در کشور ما وجود ندارد. در این شرایط نمی‌توان براساس اسناد ملکی و خودروی افراد، اقشار برخوردار را شناسایی کرد. بسیاری از افراد هستند که خانه ندارند اما خانه دیگری به نامشان است و افرادی هم هستند که هیچ چیز به نامشان نیست اما عملاً دارایی قابل توجهی دارند.

در این سیستم غیرشفاف امکان شناسایی افراد براساس دارایی و دسته بندی آنها وجود ندارد. پژویان ادامه داد: تنها راه کاهش هزینه‌های هدفمندی یارانه‌ها این است که روش خوداظهاری به کار گرفته شود و از افرادی که درآمد قابل قبولی دارند تقاضا شود تا به طور داوطلبانه انصراف دهند. پردرآمدها برای اینکه دولت به دارایی آنها ورود نکند و شناسایی اموال را انجام ندهد، خودشان انصراف می‌دهند چرا که این اشخاص همواره از شناسایی دارایی‌شان برای دریافت مالیات هراس دارند.

دکتر حسین راغفر نیز بر این باور است که شناسایی دهک‌های پایین درآمدی باید در دستور کار قرار گیرد و تنها به این قشر یارانه پرداخت شود. وی گفت: مکانیسم‌هایی برای شناسایی قشرهای کم درآمد از طریق کمیته امداد و بهزیستی وجود دارد که می‌توان براساس آن فقرا را شناسایی و تنها به این قشر یارانه پرداخت کرد. این شیوه به مراتب منطقی‌تر و کم دردستر از شناسایی پردرآمدهاست.